

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
71- 110/15
Београд

дел. бр. 41921 датум: 13.11.2015.

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

BEOGRADSKI CENTAR
ZA LJUDSKA PRAVA

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

ПРАЋЕЊЕ ПОСТУПАЊА НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА ПРЕМА ИЗБЕГЛИЦАМА/МИГРАНТИМА У
РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Извештај о посети Полицијској управи у Бору

Београд, новембар 2015. године

МАНДАТ НАЦИОНАЛНОГ МЕХАНИЗМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе, у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право: на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамом разговара са тим лицима, и са службеним лицима, која су обавезна да сарађују тим поводом, и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; на приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређења услова у којима се она задржавају или затварају.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсменима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ², којим је предвиђено је да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног поступка по јавном позиву³, Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ, и то Београдски центар за људска права, Виктимолошко друштво Србије, Дијалог, Иницијативу за права особа са менталним инвалидитетом (MDRI-S), Комитет правника за људска права (YUCOM), Међународну мрежу помоћи (IAN), Одбор за људска права – Ваљево, Хелсиншки одбор за људска права у Србији и Центар за људска права – Ниш.

По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеној установи. Након тога, НПМ одржава стални дијалог са посећеном установом, као и органом у чијем је саставу та установа, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

У обављању послова НПМ, Заштитник грађана је надлежним органима упутио препоруку бр. 75-6/14 од 10. 02. 2014. године. Наиме, испитујући законитост и правилност поступања, као и примену важећих стандарда према тражиоцима азила, односно мигрантима затеченим на територији Србије, НПМ је уочио да органи јавне власти нису установили системски приступ који омогућује ефикасно поступање у складу са важећим прописима и међународним стандардима у области азила и миграција.

¹ „Сл. лист СЦГ - Међународни уговори“, бр. 16/2005 и 2/2006 и „Сл. гласник РС - Међународни уговори“, бр. 7/2011.

² Потписан 12. децембра 2011. године.

³ Објављен је 29. децембра 2011. године у „Службеном гласнику Републике Србије“

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

ПОСЕЂЕНА ИНСТИТУЦИЈА	Полицијска управа (ПУ) у Бору
ЦИЉ ПОСЕТЕ	Праћење поступања према избеглицама/мигрантима
ПОСЕТУ ОБАВИО	Заштитник грађана у сарадњи са удружењем Београдски центар за људска права
ДАТУМ ПОСЕТЕ	4. и 5. новембар 2015. године
НАЈАВА ПОСЕТЕ	Посета је најављена
ТИМ ЗА ПОСЕТУ	Чланови тима: Јелена Самарџић, <i>Стручна служба Заштитника грађана</i> Јелена Јелић, <i>Стручна служба Заштитника грађана</i> Драган Божовић, <i>Београдски центар за људска права</i> Тања Милошевић, <i>преводацац за арапски језик</i>

САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА ТИМОМ НПМ

Сви службеници ПУ Бор и полицијских станица у њеном саставу остварили су пуну сарадњу са тимом НПМ, пружили све тражене информације и омогућили несметан увид у тражену документацију.

ПОЛИЦИЈСКА УПРАВА У БОРУ

ПУ Бор у свом саставу има три полицијске станице (ПС): Неготин, Кладово и Мајданпек. У седишту ПУ Бор и у свим ПС раде инспектори за странце. Међутим, у ПС Неготин је затечено највише избеглица/миграната (2.592).

Према евиденцијама ПУ Бор, од почетка 2015. године до 1. новембра, на територији ове ПУ, затечено је укупно 2.695 избеглица/миграната. Од тога броја издато је 2.672 потврде о израженој намери за тражење азила (за пунолетна мушка лица 1.961, за малолетна мушка лица 429, за пунолетна женска лица 146 и за малолетна женска лица 136 потврда) и поднето 23 захтева за покретање прекршајног поступка због незаконитог преласка државне границе (против пунолетних мушких лица 15, против малолетних мушких лица 3, против пунолетних женских лица 4 и против малолетних женских лица 1 захтев). За првих 6 месеци у 2015. години затечено је 1.384, у јулу 213, у августу 303, у септембру 278 и октобру 517 избеглица/миграната. Највише је избеглица/миграната из Авганистана (1.275), Ирака (805) и Сирије (465).

Према речима полицијских службеника, када се затекну избеглице/мигранти приступа се њиховом спољном прегледу ради безбедности и проналажења подобних исправа за доказивање идентитета (преглед врши особа истог пола). Уколико полицајци уоче да је потребно, обавештавају Црвени крст, центар за социјални рад и Комесаријат за избеглице и миграције ради пружања хуманитарне помоћи (храна, одећа, обућа, итд). Како странци углавном немају било какве исправе код себе њихови лични подаци се узимају на основу њихових изјава. После тога ова лица се дактилоскопирају и фотографишу. Лица која изјаве намеру за тражење азила уносе се у посебну евиденцију „АЗИЛ“, док се странци против којих се подноси захтев за покретање прекршајног поступка због незаконитог преласка државне границе уносе у евиденцију „ОКС“.

За свако лице се издаје посебна потврда о израженој намери за тражење азила, а приликом издавање ове потврде малолетним лицима потврду потписују малолетно лице и његов родитељ или старатељ (у електронској бази података се уноси да ли је малолетник у пратњи или без пратње). Према наводима полицајаца, за једно преподне могу да издају до 100 наведених потврда. Захтеве за покретање прекршајног поступка против избеглица/миграната услед незаконитог преласка државне границе нису подносили од јула месеца ове године. Према речима полицијских службеника, од тада све избеглице/мигранти изјављују намеру за тражење азила.

Према речима полицијских службеника, њихова комуникација са избеглицама/мигрантима се у већини случајева обавља на енглеском језику, јер обично појединци из групе ових лица говоре енглески језик. Уколико не могу да се споразумеју, ангажују лице преко Центра за социјални рад који има пребивалиште у Неготину и говори арапским језиком (лице је држављанин Јордана). У случају да полицијски службеници уоче потребу или странац затражи лекарску помоћ, позива се Служба хитне помоћи.

Према наводима полицијских службеника, уколико се затекне избеглица/мигрант који је малолетник без пратње одмах се обавештава надлежни центар за социјални рад. Малолетника без пратње у 2015. години нису имали. Од почетка године на територији ове ПУ затечено је 569 страних малолетника у пратњи (432 дечака и 137 девојчица). У ПУ Бор и ПС у њеном саставу запослени су полицајци са сертификатом за рад са малолетницима.

Према речима полицијских службеника, ПУ Бор учествује у поступку реадмисије са Бугарском.⁴ Против странца код којег се пронађу докази да је ушао са територије Бугарске, а који је незаконито прешао државну границу са Бугарском, прво се подноси захтев за покретање прекршајног поступка. Затим се ово лице смешта у Прихватилиште за странце, док бугарски органи не дају сагласност да га приме. Како се поступак реадмисије са Бугарском спроводи на Граничном прелазу Градина код Димитровграда, странци који се враћају у Бугарску из Прихватилишта за странце се спровode до овог Граничног прелаза, а полицијски службеници ПУ Бор издају путне листове за ова лица и уручују их на Граничном прелазу. Уколико странац, код ког се пронађу докази да је ушао са територије Бугарске, изјави намеру за тражење азила поступак реадмисије се не спроводи, већ се странцу издаје потврда о израженој намери за тражење азила. Како у задње време сви странци траже азил, последњи поступак реадмисије спроведен је у првој половини 2015. године и тада је 17 лица враћено у Бугарску. Поступак је спроводила ПС Неготин, а странци су у Прихватилишту за странце провели 10 дана.

Према наводима полицајаца, од почетка 2015. године једино је у ПС Мајданпек поднето 2 кривичне пријаве против 4 лица за кријумчарење, а кријумчарено је укупно 50 особа. Сва кријумчарена лица су изразила намеру за тражење азила и истима је издата наведена потврда. Кријумчарена лица која говоре енглески језик су сведоци у кривичном поступку, а њих одмах саслушава тужилац уз помоћ преводиоца. Није било кривичних пријава за трговину људима.

⁴ На основу Закона о потврђивању Споразума између Републике Србије и Европске заједнице о реадмисији лица која незаконито бораве („Сл. гласник РС – Међународни уговори“, бр. 103/07).